

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишње 1 фор.; за Србију 2½ дин.
Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

НАСЛЕДНИК ПРЕСТОЛА

МОЊНЕ АУСТРО-УГАРСКЕ МОНАРХИЈЕ, КРАЉЕВИЋ И ЦАРЕВИЋ

РУДОЛФ

уништио је, као што званичне вести казују, сам свој млађани живот изјутра у среду 18. (30) јануара о. г. у Мајерлингу у своме дворцу близу Бадена.

Живот је то био богат у врлинама, испуњен најлепшим надана. С овим је животом одсечена и уништена једна грана хабсбуршке владалачке лозе, одкинут је најмириснији цветак из баште наше сјајне владајуће куће.

У овом високом покојнику сахрањена је нада нашег премилостивог Краља и Краљице, а с њиме је зароњена нада и толиких милијуна народа, што живе у овој пространој и љубљеној домовини АустроУгарске монархије.

Тај неочекивани и изненадни удар потресао нас је тако, да не можемо да дођемо к себи ни после пуне две недеље дана.

Па није само нас, као будуће поданике, поразио тај изненадни жалостан догађај, него је пренеразио сав просвећени свет, јер наш дични Покојник није био само дика и понос својих љубљених родитеља и својих верних поданика, него је био обљубљен и поштован и у најпросвећенијим круговима с тога, што је показао узорите књижевне и научне резултате, и стекао у књижевности и у науци угледно место, које ће Му осигурати у историји књижевној трајан и вечит спомен.

И ми Срби овде имамо особено да жалимо за овим младим животом. Покојник је, канда једини наследник из хабсбуршке династије, што је српски језик учио; он је најчешће и најрадије пролазио српске и хрватске крајеве у својој пространој монархији; па ко зна да нисмо у њему изгубили и своју бољу срећу. — Ове мисли нас подстичу, да и ми оплетемо венац туге наше око мученичке Му главе и да сузом тугованком оросимо тај њежни цветак, што нам је тако лепе и тако велике наде улевао, па тако прерано увео, те Му довикујемо у име сиростаја: Лака ти црна земља била, наш мили и љубљени краљевићу Рудолфе!

ВЕРА, ЉУБАВ, НАДА.

ПО МАЂАРСКОМ.

Б е дирај ми срце, душу,
Блебетави, злобни свете!
Уђутите, људи! . . . мене
Победити не можете.

Срце ми је тврдињица —
Подигнута на врлети.
Не може се до ње доћи,
А још мање заузети.

Нема тако моћне војске,
Што-но би јој нахудила;
Јер са мном је, од како сам,
До год ме је: виша сила.

Сва ми снага у њој лежи. . .
То је: вера, љубав, нада.
Том крпошћу сваки ће се
Нспријатељ да савлада.

Ив. М. Поповић.

МУДРЕ БЕЛЕШКЕ О ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ ДЕВОЈАКА.

II. Наравствено образовање.

(Продужење.)

Љубав је школа за образовање и ује
дно највеће савршенство и круна женско-
сти. — Жена само толико вреди, колико
може љубити.

ЈУЛИЈА БУРОВ.

Човек треба да буде ваљан и јак, жена
пак мила и љубазна.

Није велика знаност, није велика умет-
ност, није строга врлина оно, што женску
одликује, него умиљатост и љубазност.

Доброта, благост, заборављање самог
себе, способност с великом оданошћу да
љуби, али да себи то ипак не рачуна у
велику заслугу, добро чинити из приро-
дног нагона, скоро инстинктивно — ето
то је љубазност. Од срца долази љубаз-
ност! Досетљивост и дух, висока образо-
ваност и велике душевне способности само
онда стоје жени лепо, ако је све то спо-
јено још са чистом добротом, са невином
простодушносту.

ЈУЛИЈА БУРОВ.

Читав живот девојачки ваља да је не
само покоравање законима, који казују
шта је право и истинито, него и закони-
ма, који казују шта је лепо и упутно; то
покоравање мора се девојци још израна
у душу уливати, мора се преобразити у
осећај, који ради брзо као муња. Пре
него што може и бити говора о разлози-
ма, ваља да је женска душа у сваком тре-
нутку већ брзо сазнала, шта је упутно
и делом потврдила. Да се такви закони
дубоко удубе у девојачко биће, мора бити
само махање главе материне у знак нео-
добравања доста, да се девојка уздржи,

па да не уради што иначе не би урадила,
да јој је разум доста зрео, па да свати
неупутност свога поступка. Материна пре-
суда, нека је девојци док не стече сама
моћи за пресуђивање, судиште где се од-
ређује шта је пристojно и упутно, али
такво судиште после којег нема се где
више апелирати.

КАРОЛИНА РУДОЛФИ.

Могао бих написати читаву књигу само
о веселости и жељи за шалењем код дево-
јака и ту књигу матерама посветити, јер
често забрањују својим кћерима веселост
и шалу. Матере често гунђају. Оне су од
девојака, које тријумфују, постале жене,
које се свађају, — увећане дужности по-
двостручиле су збиљу. — Од младожење,
медене тице, која је на мед звала, постао
је медвед, који сам хоће мед да поједе.

Кад је тако, а ви матере, зато пустите
милим и лаким створовима, нека се играју
с цвећем, дајте весео минут пре дугих
озбиљних година.

Веселост, која се увек смеје, баца дне
вну светлост на све путање у животу;
злоровност разбацује своју убитачну ма-
глу по свима буцацима; од бола бива чо-
век расејанији и збуњенији, него ли од
тако зване лакомислености. Може ли пак
жена из небуха да унесе ту комедију у
брачни живот, те кадикад озбиљни епос
мужа или јунака да обасја својим комич-
ним јуначким сепом — дочекаће радост,
да је и мужа и децу подмитила.

Нетреба се бојати, као да женско ша-

леће искључује дубину душе и осећај срца. Чини-ли то зар и мушко шалење? Баш под спољашњом шалом буја тиха снага срца и даље, и сама себе попуњује. Какав ли је небесни изглед, када на по-слетку весело лице први пут заплаче од љубави и у велемоћној сузи огледа се сва мекота душе.

Ј. ПАУЛ.

Имаш ли кћери, чувај њихово тело и не мази их.

И. СИРАХ.

Жена, која може ћутати, дар је божији.

Васпитана жена ничим се не да исплатити.

Ништа нема на земљи милијег од стидљиве жене, нити штагод драгоценијег од невине жене.

Као што је сунце, кад одскочи на високом небу господњем украс и накит, него је тако и жена, богата врлинама, дика у својој кући.

Лепа жена, кад је још и побожна, јесте светла лампа на светом светилнику. Жена, која је увек при себи, јесте као златан стуб на сребрном постољу. и. СИРАХ.

Жена је свећеница укуса, жена даје тон у друштву, жена је васпитатељица мушке омладине, која по варошима и по селима само онда јако подивља, ако се девојке рано покваре. Девојка је расадница уживања и може на које хоће, уживање свет да приволе и научи.

ДИНТЕР.

Достојанство осигурава и чува без стидљиве плашљивости женску врлину. Мо-рамо ли пак женску томе да учимо, да јој шта више о томе придикујемо — ох! како ли се придика брзо заборавља! — Жене, које саме себе познају, обкољава сасвим потпуна хармонија свију кретања, свију речи и свију погледа

Ј. ПАУЛ.

(Продужиће се.)

А М М.

О ЖЕНСКОМ ОБРАЗОВАЊУ.

Нок се код свију народа највише заузимало и радило на питању: *да ли треба и женске да се образују, као и мушки?* — дотле се код нас само о влаш премишљало и већина је била против. А данас, кад се код свију народа горње питање најревносније решава у корист противног одговора, код нас тек сад долазе позвани к себи и по мало се лађају, да и они припомогну, данас већ обичној теми. Док се у свима скоро државама образовала читава литература, која ради на образовању женскиња, код нас се једва створио само један лист: „Женски Свет“, ком је задаћа, да брани женски свет и да му прибави колико је могуће прилике, да се и наш женски свет — Српкиње — тргну из дубоког сна, па да одмореном снагом сам себи војује терен за развитак своје образованости, која би се састојала пре свега у гајењу лепе идеје — тежње за даљим образовањем, а нарочито у духу народносном, па онда даље и у самим наукама историјско-реалног правца.

Мислим, да „Женски Свет“ неће ни мало попустити од свог правца, ако поред осталих ствари, буде примао у себе поједине, али важне ствари из других на-

родности, које се тичу женског образовања, јер и у њима се може наћи многог новог и занимљивог, што би послужило женском свету или за узор, или за предмет даљег размишљања. Обично се каже: „Кад оба пола буду као што треба, онда је знак, да је и цело човечанство коракнуло, да је његов обзор шири и светлији.“ Па и ми смо Срби део човечанства који је такођер дужан да ради на унапређењу свом, па и унапређењу човечанства.

Накан сам, да под насловом „О женском образовању“ превађам поједине важне ствари из разних часописа, као што ћу овде из: „*Über Erziehung des weiblichen Geschlechts.*“

А и г. уредник ће ваљда допустити овом предмету места? А то би требао из три узрока: прво себи олакшава посао; друго, што су овакове ствари баш удешене и корисне за женски свет; а треће и ја би себи тим дао прилику, да се дотеривам, колико у превађању и писању, толико и у суштини целога горњег питања.

I.

Кад се у Берлину решавало о наставном плану за више девојачке школе, онда

је олденбуршки директор др. Вебекев (Wöbeken) рекао ове значајне речи: „Образована женска треба да је раме уз раме са мушким на пољу образованости. И она мора учврстити свој положај на пољу знања и образованости — а том ће јој припомоћи знање *свог језика* и реалан правац у наукама, — како би без ик'е тешкоће и са разумевањем припомогла, да се промену прилике човечанства.“

О овој се теми много писало и говорило, па се још и данас бори на том питању: *колико и како треба женске образовати?* Једни оће чисто практичан правац, који би се састојао у учењу ручног и кућевног рада; други опет оће потпуно и равноправно изображање са мушким т. ј. да и женска учи, да сама себи бира позив, да буде учасник и чињеница у научним, јавним и државним стварима

Обе ове замисли похвалне, али без ик'е алтарнативе т. ј. кад су оба заједно, а не или ово или оно!

У Цириху се у најновије доба појавило неко ново питање, које је сасвим важно. А то је, да се још дижу више школе, па и сами универзитети. Као главни узрок навађају, да је у Цириху од 1000 девојака удато само 39! Па шта ћемо са остатком? У Берлину има 45,649 више женских, но мушких, а колико је остало неудатих од оног једнаког броја! Па шта ћемо са тим остатком?

Ови бројеви јасно сведоче, не само да је број женских већи од броја мушких; но и да је опет код мушких велики број *нежењених*, који би могли имати свој дом, али се нису хтели женити, јер су им данашње женске „необразоване“, или „сувише“ образоваве, „лење“ или „сувише“ хитре, „раскошне“ и т. д. па нису за праву кућу.

Овом се мора наћи пута и начина, како би се с једне стране женске дотерале да би се без сваког зазора од мушке стране могле поудавати; а с друге стране, како би остатак неудатих био осигуран.

Женске су, као и мушки, грађани државе. То нит' се може, нит' се сме опорећи: оне су носиоци културе — јер на-

Солбор 6. јануара 1889.

род без жена подивља. Јован Шер (Scherr) вели: „Тешко људима, који уплив женскиња омаловажавају!“ Свему овом могло би се најпре наћи лека, кад би женске схватиле свој позив, који се састоји у томе: да им ћерке буду *добре кућанице* и добре матере (васпитачице).

Као што се види, дужност је пре свега да стварамо од ћери добре кућанице и добре васпитаље. Кад би знале женске да им је први позив, да буду добре кућанице, ваљане жене, праве матере — онда би мање говорили и писали о образовању њиховом, већ би стално и стварно радили на даљем и вишем образовању; онда би имали много више сретних бракова и могли би лако распоредити, шта да радимо са осталим ћерима, па биле оне из ниске колебе или из отмене куће. Онда не би мати рекла: „Не мора моја ћерка ово или оно учити! Има она *„досша“*, па ће јој имати ко и радити!“ — А ћерка не би рекла: „Шта? ја да перем суде? ја да чистим собу? шта ће свет рећи? какове ће ми руке бити!“ Онда би свака знала да се благо земаљско да лако потрошити, а да знање, човечанске врлине и опште добро не да није пролазно но да служе за основ и даљем напредку.

Не мора свака девојка да увек пере, меси, кува, кроји, али се иште од ње да сваки посао што више разуме, да га у кући код своје матере добро научи, а не после да се дотерива у туђој кући, него да зна како се кућа држи.

За овим треба свака женска да зна бар главније делове из индустрије из природе и из науке о чувању здравља, да не буде само кућаница, но и мислећа жена (*eine denkende Frau*).

Наше матере треба тако да васпитавају своје ћери, да им се не може похвалити само спољашност, но да се види да су душевно образоване, да им је срце *иштомло* а разум *оштар*. То је први позив женскиња, који ствара од детета ваљану девојку, од девојке ваљану кућаницу, добру жену и праву матер.

И зар то није образованост?!

(Наставиће се.)

ДОРА Д' ИСТРИЈА.

(Приказано Виду Вулетићу-Вукасовићу).

последњем броју нашега листа од прошле године донелисмо кратку белешку о овој духовитој жени, а сада доносимо по задарском листу „Српски Глас“ опширније описан живот ове знамените појаве на женском животу, у нади, да ће то занимати наше читаољице.

„Ових дана проио се свијетом глас, да је умрла у Фиоренцији кнегиња Јелена Гика, позната у књижевности под именом Дора д' Истрија.

Ова велика жена родила се године 1828. у Букурешту, пријестоници данашње крајевине Румунске. Отац јој, кнез Михаил Гика, био је велики бан и министар унутрашњих послова у Влашкој кнежевини. Михаилов брат Александар Х. наследио је влашки пријесто год. 1834. од кнеза Ђорђа IV.

Јелена, још као дијете, обилазила је јевропске дворове са својим оцем, који је био прогнан из домовине.

Путујући тако по великим јевропским варошима, дала јој се лијепа прилика, да усаврши свој ријетки дар, упознавајући се с културом и са животом на западу.

Била је прешла своју двадесету годину, кад се је вјенчала с руским великашом, кнезом Александром Колцовом Масалским. Мало се је наживала породичне среће у брачноме животу, јер јој је муж мало за тим умро, не оставивши за собом порода.

Тако је могла лијепа удовица да се посвети сва науци и књижевности, те мјесто да остави након себе силној Русији племића и јунака, оставила је цијеломе образованоме свијету велику збирку дјела, која су јој створила одлично мјесто у реду најславнијих жена свих времена и народа

* * *

Васпитање ове славне жене потпуно се слагало ш њезином богатом природом, те је тако могла да развије сва своја ријетка својства

Још у дјетињству своје одликовала се особитом даровитошћу и големим знањем. У петнаестој години предузела је

била, да преведе нешто с јелинског оригинала Омирове Илијаде на њемачки језик. Краљ Фридрих Вилхелм пруски наредио је био великоме њемачком научњаку Александру Хумболту, да му прочита и растумачи неке грчке записе. Овај се обрати младој кнегињи Јелени, која је тај старински запис на први поглед објаснила на опће дивљење.

Она се није држала у своје васпитању једне школе, с тога и не припадају њезина дјела једноме народу. Она је, путујући и тако упознавајући свијет и живот, црпила сок из учених дјела свих образованих народа.

Баш с тога, што дјела Доре д' Истрије не носе на себи апсолутни печат никакве школе и никакве књижевности, јамче, да су дубока и узвишена, јер се чувају пристрасности и слободно се крећу, обухваћајући истом љубављу цио свијет, све народе и све људе. Дора д' Истрија развија у својим дјелима своје дубоке мисли и њежне осјећаје и ш њима једнако грли цијело људство, које је онако к срцу примило сва дјела ове ријетке жене. Исток, где је поникла, огледа се у врхој машти, која провијава њезина дјела, а запад, друга њена домовина, у чистини и елеганцији стила и у помњивом разглабању ствари и догађаја.

* * *

Дора д' Истрија много је путовала. Њезина жива природа тражила је, да све види властитим очима и да се увјери о свему, што је чула и читала. Још као дјевојче оставила је своју домовину Влашку, и полазила је њемачке градове Беч, Берлин и Дражђане, гдје се је бавила по више времена.

У Русији живјела је Дора д' Истрија неколико година. Пропутовала је Белгију, проживјела је неко вријеме у Швајцарској, била је у Грчкој, коју је послје своје домовине највећма љубила, за тим у Италији, гдје се дуго бавила, а ту је и смрт снашла.

Ова необична жена била је и у Америци. Обишла је Сједињене Државе и у-

тиске тога путовања изнијела је на ви-
дјело у цариградскоме Неологосу под на-
словом „Радња у Америци“.

Дора д' Истрија ту не давно намјера-
вала је да предузме далеки пут, чак у
Индију, али су је пријатељи одвратили,
предочујући јој опасности и незгоде тако
дугог путовања, а још у вријеме, кад је
бијеснила колера на индостанском полу-
острову.

Штогод је видјела и доживјела Дора
д' Истрија у своме путовању, све је то
изложила на хартији; тако је постало мно-
штво дивних њезиних путописа.

* * *

Дора д' Истрија огледала је свој ге-
није у више грана књижевности. Највише
се бавила друштвеним питањима, које ри-
јешава озбиљно и објективно. Прво ње-
зино повеће дјело, то је научна расправа
под именом: „La vie monastique dans l' É-
glise orientale“, која је изашла у Брисељу
још год. 1855, а три године доцније била
је наново прештампана. У овоме дјелу
Дора д' Истрија проучава живот право-
славних калуђера на истоку. Она је овдје
можда и престрога, али увијек остаје пра-
ведна. Говори, да је тај испоснички жи-
вот данас несмислица, али ту своју тврдњу
поткријењује доказима, да се тај живот
противи здравоме разуму и стоји на пут
напретку човјештва.

Године 1860. издала је Дора д' Ис-
трија дјело „Les femmes en Orient“, у ко-
јему на темељу свога умовања о женама
на истоку, прориче судбину тим народима.
У томе своме дјелу учинила је нама Ср-
бима неправду говорећи о Црногорцима,
како слабо цијене своје жене, али јој се
то мора опростити, јер то није навлаш
учињено, а уз то треба још имати на уму,
да је ту своју погрјешку исправила у ни-
зу прекрасних чланака, који су изашли
1866. године у великоме часопису „Revue
des Deux-Mondes“ под насловом „La natio-
nalité serbe d' après les chants populaires.“

У своме дјелу „Des femmes par une
femme“, заноси се Дора д' Истрија сла-
вним женама, а у њујоршком „Messenger
franco-américain“ за г. 1871. изашла је ње-
зина учена расправа „Les femmes fortes“.

У чувеном италијанском часопису „Nu

ova Antologia“ изашле су од г. 1865. до
1870. двије њезине радње о новогрчким
клефтима и о арбанашким мусулманима,
а од г. 1871. до 1873. у часопису „Rivi-
sta enrorea“ етнолошка разматрања о Ар-
банасима у Румуњској.

Лањске године изишло је код Барбере
у Фиоренцији њезино дјело „Gli eroi della
Rumenia“. То су историске цртице о ју-
нацима румуњскога народа. Четврто по-
главије овога свога дјела посветила је она
косовскоме боју и српским јунацима, који
су славно пали у томе боју.

У свакоме од ових дјела видиш жену,
која тражи слободу свуда и свакога, која
брани право потлаченога и једнакост људи.

* * *

Одуљили би смо кад би хтјели прика-
зати сву слику радности ове необичне
жене. Требало би говорити напосе о ње-
зиним путописима. Написала је неколико
приповједака, којим је ушла у број по-
знатих свјетских приповједача. Била је
вјешта у музици, а добро је владала ки-
чицом. Г. 1845. изложила је била своје
слике у Дражђанима, а 1854. добила је
за своје сликарске радње сребрну ко-
лајну на изложби у Петрограду.

Али у овом великом раду једна је црта
најсајнија, што је Дора д' Истрија у сво-
јим дјелима највише настојала, да упозна
западни свијет са народима на Балкану.

Силне народописне расправе, које је
она црпила из историје и литературе бал-
канских народа, а које су раштркане по
најбољим свјетским смотрама, свједоче,
како је она љубила слободу и бранила
народе, што су стењали у ропству и с
каквим је особитим познавањем писала о
тим народима.

У „Revue des Deux-Mondes“ написала
је Дора д' Истрија цио низ прекрасних
проучавања о Србима, Румуњима, Арба-
насима, Бугарима и Грцима, какви се они
приказују у својим народним пјесмама

У „Revue Suisse“ издала је она године
1860. штудију о грчкоме народу, како
нам га историја показује.

За њезине учене радње о Грцима од-
ликовао је атински парламенат почасним
грађанством, а Грци су је сваком прили-

ком примили у своју средину с највећим одушевљењем.

Дора д' Истрија бавила се и политиком. Године 1856. издала је више чланака по римским новинама о кнежевинама на Дунаву. Кад она расправља ма које питање, она проникне на први мах у његову политичку страну. Лако примећује све што се око ње збива; то биљежи, не упуштајући се у своје рефлекције, већ оставља читаоцу слободно поље, да размишља.

У својим дјелима Дора д' Истрија вазда се нада напретку, који јој је био толико на срцу, а из дна душе мрзи мрачњаке и назадњаке.

* * *

Ријетки су писци, који онако дубоко мисле, који су кадри да онако живо представе prizore из живота, да онако темељито расправљају друштвена питања, као Дора д' Истрија. Сви њезини разноврсни списи одликују се њепотом описа. живошћу боја и њежношћу осјећаја.

Тешко је и замислити чељаде дубљега ума, чвршће воље и племенитијега срца, од ове славне жене.

Кад читаш њезина дјела, треба да сваки час станеш, да нешто забиљежиш и о томе да размишљаш. У свакоме ретку видиш учењака, што настоји да све потанко испита, видиш свуда мудра филозофа и праведна судију.

За чудо, ова дубљина мисли код ње ни најмање не смета красоти стила. У стилу остаје она вазда њежна жена: ријеч јој тече као бистри поток, па се спаја са осјећајем и тако се заједно губе у дубоко море мисли.

Кад се умориш ломећи мозак о те високе мисли, што се налазе у дјелима Доре д' Истрије, наиђеш на неки чудни меланхолични хумор.

Дора д' Истрија била је једна од најдаровитијих жена свога доба. Својим ви-

соким образовањем заузимала је прво мјесто међу савременим женама. Она је познавала као мало ко јелински и латински језик, а савршено је говорила и писала модерним грчким, енглеским, њемачким, италијанским, француским и румуњским језиком.

Својим ријетким способностима и озбиљним својим радом показала је Дора д' Истрија цијеломе свијету, како се љуто варају они, што мисле, да жена не може ни из далека достићи онај степен образовања, на коме се налази по гдекоји човјек. Њезина дјела свједоче, како може и жена дубоко да мисли, да се разумије у политичка и социјална питања, те тако је кадра, да се изједначи с човјеком на пољу слободне мисли и да с највећим успјехом обрађује књижевност и науку.

Уз признање великог ума, ми смо дужни особиту благодарност овој списатељици

Учени списи Доре д' Истрије обратили су озбиљну пажњу западнога свијета на нас, и њој се може много захвалити, што се данас овако живо испитује живот и културни напредак балканских народа.

Њезина дјела читају се, а и читаће се још дуго, јер главна мисао, која све њих провијава, а која је била и задаћом живота Доре д' Истрије, то је најсветија мисао, која иде за тим, да даде човјеку оно мјесто на земљи, које му је Бог одредио.

Она је увијек прискакала у помоћ слабоме и немоћном, а тражила слободу за слободне божје створове.

И ми Срби, који најбоље умијемо цијенити ту светињу, за коју смо се вјековима борили, а коју смо откупили потопима своје драгоцјене и племените крви, кликнумо овој славној жени с бесмртним нашим ловћенским цјесником:

Благо томе ко довијек живи;
Имао се рашта и родити! . .

ВЕЛЕШКЕ

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Св. Савска прослава прешла је већ у општу народну светковину. Нема данас ваљда ни једне школе, ни једне цркве и дружине српске, која се тога дана не обуче у свечано руво и не приређује ма којим видљивим знаком спомен том првом српском светитељу и основатељу српске књиге и просвете. Највише славе школе тога дана и народ се онда сети тих расадника своје просвете, па их по могућству даровима и прилозима потпомаже и осигурава им опстанак. У том родољубљу отекочили су Мостарци највише, овом, као и лањском годином; они су преко 3000 ф. само прилога дали на своје школе: а за њима се подижу и Дољно-Тузланци, и друга већа места у Босни и Херцеговини.

Са ове стране Саве и Дунава попео се и опет Нови Сад у овој прослави на највиши ступањ. Гимназијска је беседа и прослава у школи извнредно лепо посећена била а и програмом и изводом овојим потпуно задовољила своје посетиоце. Прослава у школи побудила је ратарку Еуфимију Јовановић, те је приложила на фонд ове школе 100 ф., а беседа је донела сиротим ученицима ове школе, у чију се корист и приредила, преко 1500 ф. прихода.

Истога дана држала је и „Матица Српска“ спомен покојним књижевницима Никанору Грујићу, Јосифу Панчићу и Мити Поповићу.

О св. Сави је прославила и срп. православна цркв. општина будимпештанска 50-годишњицу Текилијиног завода, који је даровао српству толике одличне мужеве и књижевнике.

Овога дана прославило је и срп. акад. друштво „Зора“ у Бечу 25-годишњицу свога опстанка, а друго срп. акад. друштво „Србадија“ у Грацу приредило је беседу у спомен великом покојнику и препородиоцу српске народ. школе Дру Ђорђу Натошевићу и напоменуло је чист приход на фонд Натошевићев, који подиже новосадека срп. правосл. цркв. општина у корист потпоре сиротим учитељима и њиховим удовицама и сирочадима.

Све су ове светковине и забаве народне обављене достојно поменутих слављеника и просветитеља нашег и служи за дику приређивачима и народу нашем.

Курс за бабичлук у Загребу. Управа завода

за бабичлук у Загребу јавља, да летњи курс за учење бабичлука почиње 1. марта п. р. Све женске које мисле слушати овај курс било на свој, било на земаљски или општински трошак, морају преко својих власти поднети молбу земаљској власти у Загребу и приложити уз молбу крштено писмо, лечничку сведочбу и сведочбу о владању своме. Молитељке морају имати бар 20 г. а несмеју прећи 40 и морају знати хрватски (српски) говорити и писати. Курсе траје пет месеци. По наредби ц. кр. владе и по закону од 26. новембра 1876. могу на земаљски или општински трошак само сељанке примљене бити.

Гђа Мара Чоп, Хрватица, написала је на немачком језику ново дело под насловом „Југославенске жене“ и поднела је на углед и садањем кр угар. министру Чакију, који се врло похвално изразио о овом делу наше посестрима.

Гђица Корнелија Шулце Пољкиња, навршила је тек 21. годину живота, а промовирана је ово дана на париском свеучилишту за доктора медицине. Осим тога сматра се ова госпођица у париским круговима за једну од првих лепотица.

Гђа Коваљевска професорка математике на свеучилишту у Стокхолму награђена је од француске академије наука највећом наградом за решење једног математичног питања. Извештај академије о овој ствари гласи овако: „Међу венцима, које имамо ми да поделимо један од оних, који је најтеже добити, обавиће се око женског чела. Гђа Коваљевска добила је овом приликом велику награду за математичко знање. Наше колеге из одељења за геометрију при прегледању рада послатог за утакмицу, нашли су у њему не само широко и дубоко знање, него су упознали и велики стварајући дух“.

Непозната Чешкиња из Прага поклонила је 50.000 ф. на чешку академију наука.

Женске-звездари. Од како је женском свету „дозвољено“, да се и он сме изображавати, женске су показале, да су заиста и оне способне за науку и то су до сада показали на свима гранама науке. Али се најмање показиваху у астрономији, но ипак број расте. У најновије доба се појавила американка Alice M. Kamb са делом: *An Index to certain classes of start...* (Регистар подела звезда у класе...). Док

је ово дело израдила, много је труда положила али је уједно показала: да и женска може рачунати и борити се у овој најтежој грани науке. Дика и понос нека је женском свету!

Млада девојка („La Jeune Fille“) тако се зове један женски лист, који је почео излазити у Брислу у месечним свескама, а служиће за поуку младом женском свету из виших кругова у уметности, књижевности и домазлуку. Чланке из домазлука (кућарства) писаће белгијска краљица под именом „Madame Reyer“. Критичке чланке о уметности и књижевности писаће принцеза Клементина, кћи краљице белгијске под именом „Marthe d' Oley“. Позоришне критике писаће опет краљица, јер она радо посећује опере и обожава Вагнера. У овом часопису биће заступљена и појезија и сваки број донеће по једну песму од краљице Румунске, која се у књижевности назива „Кармен Силва“. Преговори се воде и са нашом престолонаследницом Стефанијом и са удавачом надвојвоткињом Маријом Валеријом, да буду сараденици овог листа.

Кад се и окруњене главе заузимају и раде за вишу просвету женског чараштаја; онда је већ ту хора лепших дана женском свету.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Цвеће у лонцима зими ваља тек онда залевати, кад се горња земља види да је сува. Вода за ово залевање мора бити чиста и онако топла, као што је топла соба, у којој стоји цвеће. Ваља ово цвеће тако удесити да добије доста свежа ваздуха, али пазити треба, да не дође на промају. При том ваља често сунђером или крпом умоченом у млакој води испрати и убрисати лишће од прашине и другог гада. Тако ће онда лепо пртити и свеже изгледати.

Јабукe и крушке кад се поберу, а нису сасвим дозреле, ваља их сложити у такој соби, где је топло до 18° R. (18 степена Реомирови) па их сламом или сличним чим покрити и оставити, па ће сазрети.

Да се увериш јесу ли ораси добри. Пази да нису плесниви, и ако су плесниви не једи, јер је тај плесањ опасан по здравље. Ораси морају бити тешки кад су здрави, што мање иде на кило, све су бољи. Најбоље је још изручити их у воду. Лањски и преклањски пливају горе по води, јер су исушени и лакши. Овогодишњи, али покварени и плесниви стоје у средини суда, нит пливају горе, нит тону доле; само они сасвим здрави ораси потону на дно суда.

ЗАРАД ЗДРАВЉА

Скоруп и масло за јело. Ово обоје хвали се да је бог зна каква храна, а оно је врло слаба храна, јер не даје снаге човеку; више служи као зачини, а као храна могу поднети само кад се с лебом узму, па и у том случају ваља, да је скорашње и једно и друго. јер друкче се ужеже и проузрокује у стомаку чување. Но обоје је добро као мелем, кад се ко ватром ожеже или врелом водом опари. У тим случајевима се премаже опечено или опарено место маслом на одмах се утиша бол. То се чини и кад човека нападне свраб или жега од оспи. Од масла одмекне кожа и ако је испуцана залечи се под маслом; али за ове случајеве мора бити масло скорашње и чисто, а никако ужежено или сољено.

РАЗНО.

Парастос престолонаследнику Рудолфу. Скоро све српске правосл. црквене општине приређују свечане парастосе покојном престолонаследнику Рудолфу, па и новосадска је општина у суботу 28. јануара о. г. приредила врло свечан парастос на који су позвани били и присуствовали из места 47 корпорација и силан други народ тако, да је црква и порта саборна била пуна света. На парастосу чинодјејествовао је епископ и администратор митрополије господ. Василијан, са друга три виша калуђера и сво месно свештенство. После парастоса раздаване су народу слике престолонаследникове и књижица „Тужни Одјек“ из Фрушке Горе, на глас о смрти престолонаследника Рудолфа певао Васа Пантелић трговац из Руме, а издала штампарија др. Павловића и Л. Јоцића у Новом Саду.

Епископ Бранковић даровао је о св. Сави темишварској цркв. општини 500 ф. да се отуда набаве за престо 4 сребрна свећњака.

Ратари школки пријатељи. О св. Сави приликом св. савске прославе у селу банатском Сараволи приложили су на школки фонд ратарка *Каша Кузманова* 10 ф., *Марија Павлова* 50 ф., *Бога Штанков* један ланац земље, а многи други приложише на 5 мерова жита и 5 ф. у новцу. То је красно и похвално. Живели тако родољуби!

Загребачко крајцарско друштво. Српкиње Јулијана Орешковић, Јелена Поповић, Павлина Матијевић, Анастасија Максимовић, Павлина Торбица и Катица Јовановић основале су лане крајцарско друштво и предали своје уштеде тамо-

швој срп. цркв. општини као фонд за основање српске вероисповедне основне школе. Исте те Српкиње предали су лањске своје уштеде од 21 ф. 96 новч. тој општини за исту цел. Слава тима Српкињама!

Г. Васа Живковић. *проша панчевачки.* Срп. правосл. цркв. општина панчевачка прославила је јуче 31. јануара о. г. на свечан начин 70. годину свога општепоштованог проте Васа Живковића књижевника српског. Прота Живковић заслужује са свога чиста и непомућена карактера, са свога лепог књижевног рада, са свога примерног свештеничког живота уважење и поштовање не само Панчеваца наших него и остали Српства и за то му и ми довикујемо: Слава! и живио још дуго на дику и понос својој општини и народу своме!

Јован (Брата) Стефановић, из Черерића прославио је о св. Николи о. г. своју 50 годишњицу трговачког рада. Брата је познат у целом Срему и Славонији и у широком кругу даљих крајева наших. То широко познанство стекао је Брата својим поштеним радом и својим великим родољубљем, којим се одликовао свуда, где се тражило пожртвовања. Његов родољубиви жар загрејао је и његову опште поштовану супругу Сару Стефановићу, која ужива велико поштовање у своме месту, у која тако исто ни једну народну прилику не пропушта а да својим родољубивим прилогом не потпомогне; она је скупљачица за рањенике, за погорелце и потпомогачица за сваку другу народну ствар. А на те родољубиве приносе подстиче ју највише њен поштовани супруг Брата, те заслужује, да му

приликом тако ретке прославе довикнемо и из нашег скромног круга: Живео још дуго на дику и славу рода свог!

Гђа Милева Радловићка глумица у краљ. београдском позоришту славила је 15. (27.) јан. о. г. своју 25-годишњицу глумачког рада. Слава јој!

Видовданска прослава. Ове године о видову дну навршује се 500 година како се угасила на Косовом Пољу српска слава и величина. Српски је народ с ове и с оне стране намеран да ту тужну успомену на наше див-јунаке, који су онда пали за крет часни и слободу златну прослави достојном успоменом. У то име образовао се у Руми одбор један који се брине, да се у Раваници манастиру, где почива тело мученика кнеза Лазара, прослави тај дан што свечаније и величанственије, те позива све певачке дружине прогласом једним, да уче станковићеву литургику за богослужење и да се спреми свако певач. друштво са неколико песама за народно славље; даље да приреди по једну забаву у своме месту на рачун трошкова око ове прославе, а што претече елужиће као заклада за награђивање српских композиција. Овај одбор позвао је особеним прогласом и песнике српске, да певају химну видовдавској прослави и опростај од ове прославе и моли, да се сва прешиска и новац шаље на председника одбора г. Јов. Ђуричића трговца у Руми.

Видовданску прославу с оне стране узело је у своје руке беогр. ђачко друштво „Обилић“.

Бугарско нар. позориште отвара се ове године и добиваће народну припомоћ Управитељ ће бити Ант. Попов.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА.

Новосаткиње.

Записник седнице одбора добротв. задруге Српкиња Новосаткиња држане 4. (16.) јануара 1889.

Председава: Јулка Радвановићка начелница.

Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Присутни су: Софија Јевтићка благајкиња, Катица пл. Новићка прегледачица, и одборкиње; Анка Павловићка, Катинка Христићка, Пава Живановићка, Софија Бипарићка, Љубица Димовићка и Јулка Политова.

Бр. 1. Чита се записник одборске седнице од 12. (24.) новембра 1888. г. — Одоставерава с.

Бр. 2. Председница извешћује, да је одело

набављено и подељено на 47 деце из основ. срп. народне школе, и то: 32 пара ципела, 10 пари чарапа, 4 пара опанака, 26 аљиница од порхета, 7 зимских марама, 3 муш. капута и 2 чакшира; а издато је за то 106 фор. 20 нов. — На знање.

Бр. 3. Благајкиња извешћује, да је пред божић поделила на 25 сиротих удовица као божићни дар 61 ф. и накнадила је 12 ф., што је лане на рачун овогодишњег прорачуна више издала. — На знање.

Бр. 4. Благајкиња извешћује, да је гђица Нина Николић из Иланце послала у почетку ове године, као што је јављено, у своје време, 3 ф.

65 н. као своје уштеђене крајцара за добротворне цели, а сад је послала 3 фор. 66 нв. за 1888. г. овој задрузи на њене цели. — Са захвалом на знање.

Бр. 5. Перовођа извешћује, да је овдашњи мађистрат послао пред римску нову годину табак за прикупљање прилога за откуп од честића нове године с тим, да скупљен прилог у свом делокругу распореди на сиротињу и тамо имена обдарених достави. У то име известио је тамо перовођа, да је ова задруга из своје благајне поделила 88 ф. на сиротињу у тецају године и да ће и о божићу поделити до 60 ф. те ће то важити као откуп тај. — На знање.

Бр. 6. Перовођа извешћује, да су прегледачице с њиме и с начелницом прегледали задружну благајну, дневник и рачуне, које води благајкиња гђа Софија Јевтића и да су нашли све тачно и уредно. Ма да је било прошле 1888. г. великих издатака за кућу, ипак је крајем године те брижним руковођењем благајкиње и заузимањем одборница постигнуто, да се показао сувишак од 114 ф. 97 н. готовине, који се преноси на добро ове 1889. године. — На повољно знање, о чему ће се и глав. скупштина извести опширијим извештајем

Бр. 7. Чита се позив новосадског филијала друштва црвеног крста од 3. јануара о. г. бр. 164. којим се моли ова задруга, да из своје средине одреди две чланице, које ће суделовати при приређењу забаве у корист овог друштва. — Одређују се чланице и одборкиње гђе Анка Павловићка и Марија Јоцићка.

Бр. 8. Председница извешћује, да су стигли позиви од овдашњег првог женског друштва на играчку (19. јануара о. г.), од овдашњег ватрогасног друштва (2. фебруара), од просветне задруге Српкиња у Ст. Бечеју (15. јан) од добротворне задруге Српкиња Дубровкиња (6. децембра 1888.) од срп. акад. друштва „Зоре“ у Бечу (о св. Сави о. г.) и од срп. акад. књиж. друштва „Србадије“ у Грацу (о св. Сави о. г.) — На знање.

Бр. 9. Председница позива одбор, да одреди једну своту новаца за набавку једног чаршава (застирача) на сто, кад се седнице држе.

Присутне одборкиње и часници изјављују, да ће колектом између себе набавити за задругу један застирач од зелене чоје.

Бр. 10. Председница позива одбор, да састави предлог прорачуна задружног за 1889. који ће се глав. скупштини на претрес поднети.

Прорачунски предлог има овако гласити :

А) Примања :

1. Од чланарина	600 ф.
2. „ забава	200 ф.
3. „ добровољ. прилога	50 ф.
4. „ кирије кућевне	900 ф.
Свега . 1750 ф.	

Б) Издавања :

1. На потпору приправ. и раделица	300 ф.
2. „ одело сироте деце школске	150 ф.
3. „ милостиње у теч. г. и о божићу	180 ф.
4. „ штампу и послугу	50 ф.
5. „ поштарину	10 ф.
6. „ разне друге потребе	25 ф.
7. „ отплату дуга кућевног	600 ф.
8. „ интерес за дуг	120 ф.
9. „ еквивалент	45 ф.
10. „ порез и варошки трошак	120 ф.
11. „ репарацију куће	150 ф.
Свега . 1750 ф.	

По овоме изравњава се примање и издавање, а она свота од 600 фор. што је намењена отплату дуга кућевног има се сматрати за трешину, која се у смислу задружних правила има капитализирати.

Бр. 11. Председница позива одбор, да закаже дан за редовну глав. скупштину, која има да се држи јануара месеца сваке године.

Главна скупштина задружна заказује се у недељу 22. јануара (3. фебруара) о. г. после подне у 2¹/₂ сата у општинској дворани срп. више девојачке школе.

Записник редовне главне скупштине добротворне задруге Српкиња Новосаткиња држане 22. јануара (3. фебруара) 1889.

Преседава: Јулка Радовановићка начелница.

Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Присутне су: подначелница: Христина пл. Новићка, благајкиња: Софија Јевтићка, прегледачица: Катица пл. Новићка, одборкиње: Ана Павловићка, Пава Георгијевићка, Пава Живановићка, Јулка Политова, Софија Бипарићка, Марија Л. Јоцића, Катица Христићка и скупштинарке: Милица Аничкићка, Ирма Адамовићка, Анка Булићка, Бета Варађанина, Љубица Др. Велимировића, Даница Гостовићка, Зорка Грчићка, Софија Дунђерска, Марија Завишићка Јулка Јевтићка, Марта Кондороска, Христина Ђоцићка, Драгиња Матићка, Анка Манојловићка, Катица Манојловићка, Марија Плавшићка

Анка Продановићка, Ана Петрика, Савка Суботићка из Земуна, Марта А. Ђирићка и Јелисавета ил. Флора.

Бр 12. Пошто се прочитала имена свију редовних и помажућих задругарица из чега се увидело, да у смислу задружних правила има довољан број присутних чланица и да се тако могу доносити правоваљани закључци, отвори председница скупштину у 3½ сата после подне искреном добродошлицом.

Скупштина се одзива са: живела!

Бр. 13. Перовођа изјављује, да је судба штедљива била прошле године са овом задругом и отела нам је само једну чланицу гђу Јелисавету Брановачку, те позива скупштину да устајањем ода почаст овој покојници.

Устају све с изразом: „бог да јој душу прости!“ и заводи се туга у записник за овом изгубљеном задругарком, те се уједно наређује, да се име ове покојнице уврети у задружну читуљу ради вечног спомена.

Бр. 14. Чита се извештај одбора задружног о раду своме за минулу 1888. годину овог садржаја:

Славна Скупштина!

Ушло је у обичај код свију друштава, да на крају сваке године поднесе друштвени одбори свој извештај о раду за минулу годину. Ми смо тај обичај вршили све од постанка овог друштва, па и овога пута узима слободу подписани одбор да поднесе свој извештај Славној Скупштини о раду своме за прошлу 1888. годину.

У веће и важније подузеће, него оно обично, што су одбори овозадружни чинили и прошле 2—3 год., није се овај одбор ни упуштао; и он је као и његови претходници од ово 2—3 године сву своју бригу и сав свој труд улагао само око материјалног унапређења ове задруге, но зато није ипак ни моралну страну занемарио; шта више, могло би се рећи, да је моралну страну у јачој мери неговао, него они пређашњи одбори од последње три године јер је ове прошле године приредио уз пријатељско суделовање гђице Милке и Ленке Дунђерске, Виде Вукићевића и Виде Варађанина једну забаву за погореле Кикинђане, која је оним страдалицима принела чисте добити 300 ф. 49 н. Осим тога суделовала је ова задруга у приређивању забаве овдашњег приврем. одбора „доброг срца“ у корист поплављеника и привредила је и тој цели опет преко 300 ф. чи-

сте добити. Така хумана дела у корист пострадалих саплеменика и суграђана прибавила су зацело овој задрузи топле захвале од страдалника, а од народа и суграђана угледа и поштовања, а тим се морални глас ове задруге у више пење и подиже.

У ред ове врсте добротинастава можемо споменути и то, што је одбор на потпору ученица у новцу и оделу у месту издао прошле године знатно веће своте него претпрошле године, те је с тим и више добра учинио. Није заборавио ни на први српски глуво-неми завод, који је отворио у Митровици пре две године први стручњак српски у томе г. Радивој Поповић, те је и њега са потпором гђе чланице Софије Дунђерске и Марте Кондоршке, као што рачунски извештај показује, потпомогао са 70 ф. потпоре. А и саму сиротињу у течају године и о божићу потпомогао је много обилатије но 1887. год.

Одбор је у овим потпорама, руководило поглавито оно начело, да што више потребних осете благодети задружне. Тога се начела према сиротињи држи цело хришћанско друштво и сви хумани заводи, док су још слаби материјално а кад ојачају, онда прихватају уз ово и друго начело, да најсиротиње и најнемоћније приме у потпуно своје издржавање. Тако су чинили а тако чине и данас сви наши имућни грађани, чије је срце разгрејано на хришћанској науци, па тако ће, по свој прилици, чинити и ова задруга, док материјално боље ојача.

Ово зато наводимо, што је једна чланица јавно, по нашем мишљењу неосновано, осудила овај одбор за то, што је исти у последњој деоби одела оденуо 47 деце школске са лошијим оделима, а није узео по мњењу исте чланице мање н. пр. 10—15 па да је задео потпуно добрим и јаким оделом. Одбору је пак милије, да су, ма и лошије, заоденути 47 ученика и ученица, него 10—15. да се башкаре а остали 30 да умиру од зиме, и с тога је сматрао за нужно, да наведе Слав. Скупштини ово у своје оправдање и да тим уједно разбије мисао, која се, можда тим поводом, и код других чланица залегла, као да је овај одбор свој позив и своју дужност вршио само шаблонски, без икаква размишљања и осећаја.

Огрешили би се о правду, кад се не би овом приликом са захвалом сетили, задругарке гђе Марије Завишићке, која је одбору велику помоћ а задрузи велику услугу учинила

тим, што је покrojила сама свих 27 женских аљница а тако исто имамо да захвалимо и задругаркама: Марији Вучетићки, Д. Гостовића Марији Ђ. Поповића, М. Плавшићки и К. Димитријевићки, који су нам суделовањем својим помагали у приређивању забава, а и свију оних, који су помагали шити аљнице.

Да пређемо сад на материјалну страну рада одборскога.

Из лањског извештаја сазнала је Славна Скупштина, да се није могла приредити ни једна забава у корист ове задруге, а ове 1888 г. приредио је одбор, мимо оних забава у корист погорелих Кикивђана и поплављених суграђана, још у своју корист две забаве, које су донеле задружној благајни, као што штампан рачун показује, своту од 884 ф. 38 н. Ово је к о што се види, знатан материјалан успех, али на нашу велику жалост, морамо да констатујемо да је друга јесенашња забава у моралном погледу најлошија била од свију забава, што је ова задруга до сад за ових 8 година свога опстанка приређивала, јер је и од задругарака и од остале наше публике најслабије посећена била. То нам је улило страха, да нам задружна цел неће корачати као до сад унапред, него у назад и да апатија та не овлада ширим сразмером међу задругаркама.

Наш рад и наше делање припашће повесници, па ваља сви да пазимо, да нам делање буде светло и по општу цел корисно.

Заузимањем одбора и дарезљивости наших појединих задругарака и корпорација прикупила се прошле године знатна свота од 222 ф. 53 н. добровољна прилога у корист наше задруге. Штампани рачуни, који су свакој задругарки с позивом скупштинским уручени, казују, колико је ко даровао и мило нам је, да можемо у прве и највеће приложнике своје уврстити нашу бившу начелницу и задругарку гђу Софију Дунђерску, те молимо, да се, како њој, тако и осталим приложницима уведе од скупштине протоколарна захвала на пруженим даровима.

Те знатне материјалне потпоре од забава и од ових приложника пружиле су одбору прилике, да је могао за ту једну годину отплатити 4 рате кућевног дуга од 800 ф. и учинити у толикој истој своти друге знатне издатке за кућу, па ипак да се не задужи, него још да се на крају године покаже сувишак од 114 ф. 97 н. а вр.

Ако овако повољне материјалне прилике наступе и ове 1889. год. одбор се нада, да ће дуг задружни, ако не сасвим исплатити, а оно бар свести на једну ил две последње рате.

Одбор се трудио свим силама, да одржи лањски број задругарица и да их новим још умложи, али није могао потпуно успети у томе. Као што се из штампаног списка задругарског види уписало се нових 6 чланица а иступило је 11 лањски, те тако опада број задругарака последњих година све на ниже. То је жалостан знак, ал ту не може сам одбор помоћи, него је то дужност свију задругарака, да у овоме делокругу пораде, да се број задругарака мложи и подиже, јер што више задругаркиња, тим се лакше и брже подиже задруга на виши степен своје хумане и просветне цели.

Још нам је напоменути, да је одбор и те године приредио парастос својим покојним за другаркама и добротворима и можемо као срећан знак судбе своје обележити, да нам се те минуле године упокојила само једна задругарка.

Одбор је обавио свој посао у 14 седница и свршио је у њима 79 предмета.

Ово нам је извештај за прошлу 1888 г.

Ко је пажљиво пратио овај извештај, тај ће се и из тих кратких података уверити, да је одбор своју дужност савесно вршио и да је показао леп моралан и материјалан успех, те у том уверењу предаје рад свој праведној оцени Славне Скупштине. —

Узима се извештај на повољно знање и уводи се протоколарна захвала свима добровољним приложницима и свима помагачицама, који се у извештају овом наводе, и који су било новцем, било радом ил саветом својим притекли у помоћ задрузи овој.

Бр. 15. Чита се извештај прегледачког одбора о благајни и о рачунима задружним за прошлу 1888. годину, у коме се изјављује, да су рачуни и књиге задружне тачно и савесно вођене; да је приход био 2674 фор. 49 н. а издавање 2559 ф. 52 н. и да је сувишак од 114 ф. 97 н. пренешен на рачун ове 1889. године. Предлажу, да се благајкињи задружној гђи Софији Јевтићки на савесном и тачном раду протоколарно признање изјави и да јој се изда опросница (апсолуторија) на рачуне од 1888 год.

Узима се на повољно знање и изјављује се Софији Јевтићки благајкињи протоколарно при-

знање на њеном савесном и тачном раду и издаје јој се опросница на рачуне од 1888. год.

Бр. 16. Чита се преглог прорачуна за 1889. годину са оваким примањем: (види горе одборску седницу бр. 10).

Према овоме имају се сматрати оних 600 ф. што ће са издати у отплату кућевног дуга, као једна трећина прихода, која се у смислу правила задружних има сваке године капитализирати.

Прима се предлог прорачуна у целисти, како у примању тако и издавању.

Бр. 17. Пошто је овим до сад обављен рад, што је одбор истакао за данас и пошто наступа избор часника и оне половине одборница, којима је истекло две године дана: то се председница данашња гђа Јулка Радовановићка захвали скупштини у име своје, својих садругарица часница и половине одборница, на дојакосњем поверењу и умоли ју, да приступи избору начелнице за идућу годину.

Задругарка Савка Суботић из Земуна у свом лепом и подужем говору изјави, како најлепше краси једно образовано друштво као и поједина човека врлина признања и захвале. Она се уверила из призора данашње скупштине, да ова уме ценити и уважавати заслуге својих часница, а и сама високо ценећи и уважавајући труд и заслуге око унапређења задружног имања и имена, мисли, да ће погодити жељу свију, ако умоли гђу Јулку Радовановићку начелницу, гђу Христину пл. Новићку подначелницу и гђу Софију Јевтићку благајкињу, да се приме и даље за идућу 1889. годину, да у истом својству пораде и даље на бољитак ове задруге.

Прижа се једногласно предлог гђе Савке Суботићке и извичу се акламацијом и даље за 1889. г. гђа Јулка Радовановићка за начелницу задружну, гђа Христина пл. Новићка за подначелницу и гђа Софија Јевтића за благајкињу, које се и приме.

Бр. 18. Председница позива скупштину, да приступи избору перовође задружног.

Једногласно се бира досадањи перовођа г. Арк. Варађанин, који се и прими

Бр. 19. Председница позива скупштину да приступи избору три прегледачице рачунске.

Бирају се једногласно поново гђе: Катица пл. Новићка и Софија Пушибрк, а на место гђе Флоре Јевтићке која се преудала у Ниш за г. Миливоја Вујчића бира се гђа Драг. Матићка.

Бр. 20. Перовођа изјављује, да је истекло

две године од избора овим одборницама: гђама: Марији Бичанској, Пави Георгијевићки, Марији Јоцићки, Периди Маркуш, Даринки Др. Отђановића и Анки Павловићки. Даље изјављује, да се још у почетку године 1888. захвалила на одборништву гђа Марија Завишићка, чије је место попунио одбор до ове скупштине са гђом Павом Живановићком; а при крају ове 1888. г. захвалила се на одборништву и гђа Марија М. Јовановића, које одбор није ни попуњавао, него је оставио то скупштини овој.

По овоме, скупштина изашље пододбор у лицима гђа: Софије Дунђерске, Марте А. Ђирића, Марте Кондоршке, Данице Гостовићке, Ане Петрика, Марије Завишићке и Анке Манојловићке, да донесу предлог, којим особама, да се попуне ова упражњена места у одбору.

После кратког времена дође изаслати пододбор у средину скупштине и предложи, да се Пава Живановићка потврди за одборницу на место Марије Завишићке и за ову 1889. г. а да се бирају на идуће две године (1889. и 1890.) ових шест гђа: Марија Ђоке Поповића, Христина Кодића, Милица Аничићка, Пава Георгијевићка, Катица Манојловићка, и Ирма Адамовићка а на годину дана, на место гђе Марије М. Јовановића, која се захвалила, гђа Ана Павловићка.

Примају се све једногласно; но како се у самој скупштини одмах захвалила на почасти тој гђа Милица Аничићка због породичних околности, изабере се на њен предлог једногласно на њено место гђа Марија Плавшићка апотекарица.

Бр. 21. Перовођа позове скупштину, да изабере три скупштинарке, које ће с одбором и часницама одоставерити скупштински записник.

Бирају се за оверовљење записника скупштинског гђе: Марија Завишићка, Ана Манојловићка и Ана Петрика.

Бр. 22. Задругарка Марија Завишићка предлаже, да се стави у записник скупштински захвала скупштине свима одборницама, које су за прошле две године услугом својом потпомогле ову задругу.

Прима се једногласно предлог Марије Завишићке и изјављује се захвала свима одборницама, које су за прошле две године дана потпомогле ову задругу својим радом и трудом.

И пошто није било нареду никаквих предлога и предмета закључи начелница ову скупштину у 4¹/₂ сата после подне, која се разиђе са: живели часници, живео одбор!

Суботичкиња.

Записник одборске седнице „Добротворне задруге Српкиња“ у Суботици 1. децембра 1888. држане под председништвом Е. Мучалове у присуству: Анке Карановићке, Марије Рајићке, Јуле Добројевићке, Бојане Георгијевићке, Лиле Гојковићке, Олге Коларовићеве, Јулке Димитријевићке и Дра Плате Добројевићка, благајника.

Бележи: Ђорђе Гојковић.

Бр. 14. Одбор за прикупљање припомоћи за глувонему Јелку Михајловићу шаљући сведоштво о успеху своје штићенице, моли задругу за даљу потпору на страну те страдалнице. — Пошто је потпора дата од ове задруге једанпут за свагда, то молба ова као безпредметна ставља се у писмохрану.

Бр. 15. У погледу месечне припомоћи од 2 фор., коју је до сад задруга издавала једној сиромашној а при том доброј ученици. — Одбор се сложио у томе, да се мериторно решење донесе онда, кад се буду издале божићнег семестра сведоштва за школ. 1888/9. годину.

Бр. 16. Председница пита, хоће ли се из благајне и ове године и колико поделити местним сиротама о божићним празницима? — Одређује се за божићне празнике милостиња свакој по 2 фор. Евици Максимовићевој, Н. Димитријевића уд., Јулијани уд. Филећаској, Мици Керовићевој и Марији жени Јоце Крњајског П. рођ. Рајића, свега 10 фор. и по 5 фор. из благајне а 5 фор. дар гђе Јозефине пл. Војнићке

Бр. 17. Благајник Др. Добројевић подноси зготовљене и закључене рачуне од 1 марта 1887. до 1. дек. 1888. и моли, да се одреди комисија за прегледање. — За прегледачице ових рачуна одређују се: Анка Карановићка, Марија Зарићка, Јустина Арадска и Бојана Георгијевићка с тим, да до главне скупштине прегледе и извештај поднесу.

Бр. 18. За надзиравање женске ручне радње у суботичкој женској школи, и извићење: да ли има која заслужна сиром. девојчица за задружну потпору. — Примају се Бојана Георгијевића и Јулка Димитријевићка.

Бр. 19. Др П. Добројевић предлаже, да се покуша набавити нових чланица, има и досељених госпођа, само их треба ословити. Препоручује се свакој задругарици, да у кругу свога познанства позове госпође на уписивање у задругу.

Записник главне скупштине „Добротворне задруге Српкиња“ у Суботици 4. децембра 1888. држане.

Председава: Милица Димитријевићка.

Бележи: Ђорђе Гојковић.

Присутни: г. г. Марија Коларићка, Емилија Мучалова, Јустина Арадска, Марија Зарићка, Анка Карановићка, Олга Коларићева, Јула Димитријевићка и Савета Манојловићка.

Бр. 1. Пошто је на дневном реду избор члаништва председница гђа Милица Димитријевићка у име свију захваљујући се топлим и дирљивим речима задрузи на поверењу, радује се, што јој је Бог дао здравље, те је могла као начелница послужити овој задрузи скоро 11 година, сада је под теретом старости изнемогла, па даље није у стању, прашта се од задруге и моли ју, да другу млађу снагу бира за председницу, обећавајући, да ће до смрти остати члан, и задругу морално и материјално потпомагати. Нарочито јој је жао и с болом у срцу принуђена је напоменути, да јој се заслужни благајник Др. Добројевић одлучно изјавио, да се благајништва даље примити не може јер му то околности никако не дозвољавају. По том остави дворану и удали се. — Скупљени чланови задруге одзивају се својој љубљеној председници са „Живела!“ и потом приступе у смислу устава избору члаништва под председништвом најстарије чланице. Акламацијом буду поново изабрани за председницу: Милица Димитријевићка; за подпредседнице: Марија Коларићка и Емилија Мучалова; за благајника: Др. Плата Добројевић; за перовођу: Ђорђе Гојковић.

Бр. 2. Председница гђа Марија Коларићка заузевши председничко место, поведе реч о томе, да ли да задруга приреди какову вечерњу забаву ових месојеђа? — Пошто је месна срп. певачка дружина одлучила идућих месојеђа приредити беседу, задруга одустаје од приређења играчке за ову годину, а од своје стране потпомоћи ће, да приређена од стране пев. дружине беседа што боље испадне.

Бр. 3. Јулка Димитријевићка извештава: да је са гђом Анком Карановићком била у српској женској школи у време ручне радње, и нити су госпођу затекли у школи, нити је било женске деце на радњи, изузимајући неколико, које су код куће започетје радње радиле, с тога не налазе за вредно одређивати потпоре на женску ручну радњу. — Пошто се из извештаја овог

види, да, ако би и било способне сиром. деце за рад, нема их ко обучавати; јер постојећа учитељица није за тај посао, нити има воље на свој позив, решено: издавање дојакшиње потпоре обуставити.

Сентомашкиње.

Јаван рачун о забави, коју је приредила добротворна задруга Српкиња у Сентомашу, трећи дан Божића 1888.

Примање од улазница . . .	62 фор. 50 н.
„ „ добров. прилога 66	фор. 50 н.
Укупно примање . . .	129 фор. — н.
Издавање	41 фор. 71 н.
Чист приход	87 фор. 29 н.

Добровољна прилога приложише гг.: по 7 ф. 50 н. Стеван Дунђерски; по 7 ф. Богдан и Јаша Дунђерски; по 4 ф. Тоша Дунђерски; по 3 ф. 50 н. Тривун Каћански; по 3 ф. Јован Теофановић, Мита Теодоровић, Младен Гавански; по 2 ф. 50 н. Глиша Манојловић, Шандор Јанковић, Ђока Р. Стефановић; 2 ф. Милош Продановић, Ника Дракулић, Милица Хадића, Иван Косировић, Јармер Леополд; по 1 ф. 50 н. Вељко Загорица, Јанек Јожеф; по 1 ф. Катица Л. Каћанска, Марко Манојловић, Никола Јоцић, Паја Борђевић, Исидор Кирјаковић, Исидор Иванић Хемрих Антал, Владислав Каћански, Јулијана Николића из Куле, Лајош Бараковић, Др. Милутин Мајински, Ленка Каћанска, Нестор Белић; по 50 н. Јулка Дунђерска, Н. Н., Лазар Манојловић, Прока Каћански.

Овим изриче најтоплију благодарност свима поштованим прилагачима.

Сентомаш, 2. јануара 1889.

ОДБОР

добротв. задруге Српкиња
Сентомашкиња.

Јавне захвале.

I.

Пелексији супруги Михајла М. Радовановића начелника среза звишког у Србији.

Многопоштована Госпо! Примила сам 4 ф.

61 нов. којим сте имали доброту, преко добротворне женске задруге Српкиња Новосаткиња, за наше погорелце послати. Признавајући да сам горњу своту примила, немогу пропустити а да вам се топло не захвалим на човекољубном дару.

У В. Кикинди 20. јануара 1889.

Нина Петровић
председница жен. задр.

II

Госпђа Емилија Муљчића, председкиња велико-бечкеречке добротворне задруге Српкиња оденула је о своје трошку двоје сирочади са нужним зимским оделом, како би дечица, — пошто су услед зиме и сиротиње морали престати школу посећивати — поново могли школу похаћати. Ово племенито дело ове врле и племените председкиње свакојако заслужује да јој се у име сирочади благодари, желећи јој дуг живот на корист и дику народа нам милог и угледали се, да Бог да, на њу и друге нам врле Српкиње. — Живила!

НОВЕ КЊИГЕ:

Свекрва. Шаљива игра у 1 чину. Написао Мита Калић. На свет издаје: Управа срп. нар. позоришта. Трошком срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Нов. Саду. 1889. Цена 20 новч.

ПАПОМЕНА.

Овај број шиљемо по исказу своје у 1. броју само онима, који су се до сад претплатили ил јавили да ће држати лист.

Молимо и остале, који мисле још држати лист, да се што пре пријаве, да се знамо равнати.

Умољавамо све наше листове, којима ови бројеви доспу, да изнесу у својим ступцима приложен позив на претплату за наш лист.

Дивот корице су наручене у 50 примерака, а пријавило се само 30. те тако имамо на расположењу још 20 примерака. Чим стигну, ми ћемо их разаслати онима, који су наручили.

Уредништво.

САДРЖАЈ: 1. Наследник престола Рудолф. — 2. Вера, љубав, нада. — 3. Мудре белешке о васпитању и образовању девојака, од А. М. М. — 4. О женском образовању. — 5. Дора д'Истрија. (Приказано Виду Вулетићу-Вукасовићу). — 6. Белешке: а) Из просвете. б) За домаћице. в) Зарад здравља. г) Разно. — 7. Рад добротворних задруга. а) Новосаткиња. б) Суботичкиња. в) Сентомашкиње. — Јавне захвале. — Нове књиге. — Напомена.

Власник: Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња. — Издаје и уређује: Аркадија Варађанин.